

128168 - Zekât nisabında meydana gelen küçük bir eksiklik, zekâtı etkiler mi?

Soru

Nisab miktarını aşan takı-mücevherlerim var, üzerinden dokuz ay geçtikten sonra nisab miktarın altına düşecek şekilde bir kısmını sattım. Azalma birkaç gramdı. Sonra tekrar bir mücevher satın aldım ve üzerinden bir yıl geçti. Bu durumda mücevher için nasıl zekat ederim?

Detaylı cevap

Birincisi:

Eğer bir takı, nisab miktarı olan 85 grama ulaşıp üzerinden bir yıl geçmişse, onda zekât farz olur. Ancak, zekâtı gerektiren malın bir yıl boyunca tam olarak mülk sahibi tarafından elde tutulmuş olması şarttır. Eğer yılın herhangi bir zamanında malın miktarı nisabın altına düşerse, önceki yıl geçersiz olur ve yeni bir yıl hesabı başlar.

İkincisi:

Eğer nisab miktarında çok küçük bir eksiklik meydana gelirse, örneğin gramlar düzeyinde, bu durumda yıl hesabı yeniden mi başlatılır yoksa bu tür küçük eksiklikler dikkate alınmaz mı?

İmam Nevevî r.h şöyle dedi:

"Altın ve gümüş için zekâtın farz olabilmesi, bu malların bir yıl boyunca eksiksiz olarak elde tutulmasına bağlıdır. Eğer kişi, yılın büyük bir bölümünde 20 miskal (yaklaşık 85 gram) altına sahip olup daha sonra bu miktar az da olsa eksilirse, hatta çok küçük bir eksiklik meydana geldikten hemen sonra tekrar nisaba ulaşırsa bile, ilk yıl hesabı kesilmiş olur. Nisab tekrar tamamlandığında yeni bir yıl hesabı başlar."

(el-Mecmu, 5/491)

"Şayet nisab miktarından bir tanecik veya onun bir parçası kadar eksiklik olursa, bu durumda ittifakla zekât gerekmez. Bu bizim mezhebimizdir ve cumhur (âlimlerin çoğunluğu) bu görüştedir. Ancak İmam Malik, 200 dirhem gümüşten bir veya iki tanecik eksik olsa bile, bu tür

küçük eksikliklerin zekâtı etkilemeyeceğini ve zekâtın verilmesi gerektiğini söylemiştir." (el-Mecmu, 5/490)

El Kafi'de şöyle denilmiştir: Eğer nisabdan meydana gelen eksiklik küçükse (örneğin bir-iki tanecik gibi), el-Hırakî'nin zahiri görüşüne göre bu durumda zekât gerekmez.

Ancak mezhebin diğer âlimleri, küçük eksikliklerin dikkate alınmaması gerektiğini söylemişlerdir. Çünkü bu tür eksiklikler, yılın bir saat veya iki saat eksik olması gibidir ve bu da dikkate alınmaz.

Şeyh İbn Useymin'in Görüşü:

"El-Hırakî'nin görüşü doğruya daha yakındır. Çünkü şariat nisabı belirli bir miktarla sabitlemiştir ve biz bu belirlemeye dönmeliyiz. Bir veya iki tanecik altın, kıymet açısından önemli bir değer taşıyabilir. Dolayısıyla, nisab miktarı belirli ve sabit bir ölçüdür; bu konuda herhangi bir tahmin veya yuvarlama yapılmamalıdır."

("Şerh el-Kâfi", İbn Useymin)

Sonuç:

Eğer zekâtı gerektiren malın miktarı nisabın altına düşerse, hatta eksiklik çok küçük bir miktar olsa bile, yıl hesabı kesilmiş olur. Mal tekrar nisab miktarına ulaştığında, yeni bir yıl hesabı başlar.

Ancak, ihtilafları dikkate alarak ve İmam Malik gibi küçük eksiklikleri önemsemeyen âlimlerin görüşünü göz önünde bulundurarak, ihtiyaten bu durumda zekât ödemek daha faziletli olur.

En iyisini Allah bilir.